

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Eò quia judicium probabile non potest esse moraliter certum de non
peccato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

liter evidens, aut certum reflexum de licito usu opinionis probabilis, ut rectè P. Moya *tom. 1. tr. 1. qu. 6. num. 41.* quod iudicium reflexum certum dicunt esse ultimum dictamen conscientiae, contradictoriè oppositum conscientiae dubiae; etsi nos huius iudicii reflexi necessitatem negemus, contenti ipsa opinione probabili, cum sit iudicium certò prudens de non peccato, excludens omnem conscientiam peccati dubiam. Sed de hoc infra. Hoc scio, Caramuelem in Apolog. n. 8. pag. 5. dicere, quòd Fagnanus plura imponat Theologis, quae numquam somniantur, ut vel sic apud indoctos eam gloriam habeat, quam apud doctos se habiturum desperat. Reverà tamen non potest in pluribus non laudari etiam a doctis.

N. 224. Oppones 3. Bona fides honestatis potest esse falsa; ergo si falsa sit, opus ab eà asseratum ut licitum, erit peccatum. Confirmatur; quia nullum iudicium de honestate fallibile potest esse recta regula operationis: sed omne iudicium etsi moraliter certum certitudine prudentis ad non peccatum adhaesionis est fallibile, & saepe falsum; ergo nullum tale iudicium esse potest recta regula morum.

N. 225. Sed contra; quia hoc saepe retorsit, tum paritate erroris invincibilis, qui saltem est recta negativa regula morum, quatenus excusat à peccato formali; tum instantià ineluctabili; nam etiam iudicium reflexum, etsi moraliter evidens, potest esse falsum; immò iudicium illud reflexum numquam est moraliter evidens, cum alterutra praemissarum sit ad summum moraliter certa; ergo non poterit esse regula operationis: ergo vel falsus est iudicium moraliter certum de non peccato; vel si hoc non est satis, nec satis erit moraliter evidens, sed necessaria erit ut quis moraliter operetur, evidentia physica, aut metaphysica de qualitate actus, & objecti, quae plerumque est impossibilis, & sapit Ianlenismum. In formà distinguo: Bona fides honestatis actus potest esse falsa speculative, quatenus difformis objecto remoto, quod purè speculatur, concedo; practice falsa, quatenus difformis suo objecto proximo, nempe actui, quem juxta morum regulas dirigit, nego, antecedens: & distinguo consequens: ergo si sit falsa speculative, actus sub eà elicitus erit peccatum formale, nego; si practice, erit peccatum formale, concedo consequentiam. Meminerit lector, quòd opinio practica, si sit certò probabilis, erit practice vera, etsi eadem opinio practica possit esse speculative falsa; si autem non sit certò probabilis, erit pra-

ctice falsa, etsi esse possit speculative vera. Quod regulat actionem est veritas practica opinionis, non autem speculativa, cum hac sit prius incerta.

Ad confirm. omisà ignorantia invincibilis retorsione, & iudicii reflexi instantià, 226. dico, quòd bona fides honestatis potest esse fallibilis speculative circa objectum, numquam tamen practice circa opus, quia dirigit voluntatem ad opus conformiter ad regulas morum. Nam, ut docui d. 5. & 6. loquens de errore invincibili, objectum voluntatis non tantum est honestas realis, sed etiam honestas invincibiliter apparens talis, adeoque proxima regula humanorū actuum, seu ultimum de non peccato, aut de honestate iudicium, non debet necessario esse nisi verum moraliter, & practice, seu opus conforme regulis morum, & iudicio juxta eandem dirigenti.

Dices: Opinio probabilis est indifferens, N. 227. ut sit conformis, vel difformis; ergo non est iudicium moraliter certum. Sed contra est; quia ut opinio probabilis sit recta regula morum, non requiritur, ut testatur ipse P. Moya *tom. 2. qu. 9. num. 57.* ut sit conformis suo objecto ut est in re, sed satis, ut ejus objectum judicetur prudenter conforme legi Dei; atque adeo opinio probabilis est quidem indifferens, ut sit conformis, vel difformis legi Dei; nam eo ipso quòd prudenter proponit tale objectum esse legi Dei conforme, eo ipso ipsa opinio practica certò probabilis est prudenter conformis eidem legi. Hec, paucis mutatis, P. Moya, quae si rectè intelligantur, solvunt omnia, quae ab eodem, & ab alijs trahuntur.

S. II.

Est quia iudicium probabile non potest esse moraliter certum de non peccato.

SUMMARIUM.

Eadem vel non sunt contra nos, vel sunt contra omnes Probabilistas, n. 229. 230.

Immo sunt contra illum, n. 232. 233.

Discrimen inter meam, & Fagnani sententiam, n. 234.

Mea certitudo moralis est de veritate practica, ibid.

Certitudo moralis de veritate speculativa plerumque implicat, n. 235.

Obiectio ex P. Eliz. quia formido peccati est notitia peccati, adeoque non satis bona fides, quia cum hac sit formido, n. 236.

Ut detur malitia obligatorie retrahens, non satis ut apprehendatur peccatum, sed necesse, ut absit iudicium prudens de non peccato, n. 237.

Ad

Ad conscientiam peccati non satis cognitio peccati, ib. & n. 238. 239. 240.

Materia materialis transit in formalem; si cognoscatur, & desit iudicium prudens de non peccato; non vero si cognoscatur, & hoc adsit, n. 241.

Quid necesse ad conscientiam peccati à n. 236. ad 241.

Arguit P. Eliz. quia si bona fides non peccati est moralis certitudo non peccati, homo erit securus de sua justificatione, n. 242.

Et quia sicut nemo est certus de digna sumptione Eucharistiae, ita nemo de non peccato, ib.

Offendo ab omnibus solvendum, n. 243.

Viri eximia virtutis habere possunt moralem certitudinem de gratia; nam Tridentinum unice negat certitudinem fidei absque revelatione, n. 244.

Aliud, quod sciam me nunc non peccare, aliud quod numquam peccaverim, n. 246.

Cur certitudo moralis de statu gratiae regulariter repugnet, ib.

Certus se non indigne sumere, non ideo per hoc, quod non indigne sumit, dici potest, quod sit certus de statu gratiae, n. 247.

DD. tuentes non satis non conscientiam mortalibus pro communione quotidianam, ib.

Meum iudicium de dispositione communionis quotidiane, ib.

Innoc. XI. ib.

Non debet certitudo actus reflexi taxari per certitudinem directi, sicut veritas reflexi non taxatur per veritatem directi, a n. 248. ad 252.

Hinc possum esse metaphysicè certus reflexe me non peccare sequendo dictamen purè moraliter certum de non peccato, n. 248. 249.

Aliud obiectum conscientia specificativè, aliud reduplicativè sumptum, n. 252. 253.

N. 228. Fagn. **O**ppones 4. autoritates, & rationes, quibus Fagnanus, & alii Anti-Probabilistae utuntur, si non urgent contra Probabilistam Reflexistam asserentes iudicii reflexi de licito usu opinionis minùs probabilis necessitatem, ut quis sine peccato operetur, militant saltem contra nos docentes, quod iudicium practicum certò probabile applicet ultimo voluntatem: ergo ad rectè operandum, præter iudicium directum probabile, necessarium est aliud reflexum moraliter certum de licito opinionis probabilis usu applicans ultimo voluntatem ad operandum.

N. 229. Scio quod P. Moya tom. I. tr. I. qu. 6. n. 38. dicat omnia adducta à Fagnano contra Probabilistam militent tantum contra unum, aut aliud Modernum tuentem, quod iudicium

probabile practicum applicet ultimo voluntatem; atque adeo contra nos militent; non autem contra torrentem Probabilistarum docentium licitum sequi opinionem probabilem, addito alio iudicio moraliter certo de licito usu opinionis probabilis; sine quo iudicio ne quidem sequi licebit minus tutam, et si probabiliorem. Hæc P. Moya.

Sed contra 1. quia argumenta Fagnani vel nihil contra nos, vel contra omnes Probabilistas probant: quia iudicium moraliter certum admissum à Reflexistis tanquam necessarium non dirigit immediate voluntatem ad opus dictatum ab ipsa particulari opinione probabilis, ex. gr. ad volitionem picturæ die festo; sed unice dirigit immediate ad volitionem sequendi opinionem probabilem: volitio autem utendi, seu sequendi opinionem probabilem, & volitio pingendi sunt objecta omnino diversa. Rursum illud iudicium reflexum supra licitum probabilitatis usum nititur præmissæ à nobis admittæ ut moraliter certæ, nempe, licet sequi opinionem minùs probabilem, & à Pagnano negatæ ut falsæ: ergo Fagnani argumenta vel non sunt contra nos, vel sunt contra Probabilistas Reflexistas.

Contra 2. quia argumenta Fagnani sunt contra eundem; vti enim admittit tamquam regulam formalem immediatam necessariam ad rectam volitionem iudicium aliud reflexum de necessitate omitendi minùs tutam minùs probabilem, & sequendi tutiorem, aut probabiliorem; vel vult ipsum iudicium probabilis, aut veritas circa tutius esse regulam immediatam rectæ volitionis? Non primum; tum quia idem iudicium reflexum est evidenter, aut saltem certò moraliter falsum juxta nos; tum quia non dirigit volitionem non pingendi, sed electionem tutioris, aut probabilioris. Non secundum; quia si, juxta Fagnanum, iudicium minùs probabile, quia est incertum, non est regula, neque probabilis, quia est incertum, erit regula.

Contra 3. quia sicut Fagnanus docet, N. 232. quod ex probabilibus generari possit iudicium moraliter certum speculativè de honestate actus; ait enim, Si rationes probabiles sint plures, & tanti ponderis, ut intellectus illis sine ulla formidine acquiescat, & iudicet rem ita se habere, hæc est moralis certitudo, quæ sufficit ad rectè operandum: & sicut Probabilistæ Reflexistæ dicunt, quod ex hoc duplici motivo possessionis libertatis, & ignorantie invincibilis de objecti veritate, deduci possit iudicium moraliter certum reflexum de licentia operationis, quomvis

ea motiva sint tantum probabiliora: cur non etiam ipsa opinio probabilis, licet nixa motivo probabili, possit per se esse moraliter certa, certitudine excludente omne peccatum, seu certa certitudine prudentis ad non peccatum adhesionis? hanc enim certitudinem prudentis ad non peccatum adhesionis voco ego certitudinem moralem de veritate practicā.

N. 233. Fagnan. Contra 4. quia idem Fagnanus requirit iudicium speculative certum de honestate actus in se, excludens opinionem probabilem; hoc autem iudicium est plerumque impossibile; immo docet, quod illud iudicium speculative moraliter certum de honestate actus secundum se excludat opinionem etiam probabiliorem; sed illud iudicium non potest esse certum, quia nititur motivis probabilibus, ut docet *num. 99.* ergo vel non est certum, vel si potest esse certum, est nixum motivo probabili, ita etiam iudicium reflexum de licito usu minus probabilis, est nixum motivo probabili sumpto à possessione libertatis, & ab ignorantia invincibili poterit, juxta Probabilistas Reflexistas, esse moraliter certum, ut recte ostendunt M. de Prado, & P. Moya *tom. 1. tr. 1. qu. 6. à n. 36.* immo ipsa opinio probabilis poterit esse moraliter certa certitudine practicā prudentis ad non peccatum adhesionis; non certitudine speculative de honestate actus, & objecti secundum se.

N. 234. Fagnan. Dices: Si requiritur, juxta me, iudicium moraliter certum, non differt à Fagnano, qui idem requirit. Sed contra; quia discrimen est palmare, nam Fagnanus requirit iudicium moraliter certum de speculative veritate actus, & objecti, ita ut actus, & objectum ita sint in re, ut sunt in mente; & ita in mente ut in re; quod iudicium plerumque implicat in incertis, nam de his raro habemus certitudinem moralem de speculative veritate: ego autem requiro iudicium certo probabile de honestate actus, & objecti ut sunt in re; eo autem ipso, quod est certo probabile, est moraliter certum de veritate practicā, seu de conformitate iudicii, actus, & objecti cum regulis morum. Quare mea certitudo moralis est certitudo de veritate practicā, seu de conformitate iudicii, actus, & objecti ut substant ei iudicio cum regulis morum: at certitudo Fagnani, Merendæ, Ricci, Mercori est de speculative veritate, seu speculative conformitate iudicii cum objecto ut est in re. Rursus mea certitudo est certitudo prudentis ad non peccatum adhesionis: at certitudo Adversariorum est conformitas in representando objectum ut

est in re: immo eorum certitudo est in hinc inde incertis plerumque impossibilis; mea autem toties habetur, quoties quis est certus de probabilitate opinionis.

Instabis ex Fagnano *n. 55. & n. 112.* non N. esse difficile habere moralem certitudinem de omni agibili. Sed contra ait Caram. in Apologem. *num. 19.* Lepidissima responsio! Scribat igitur moralium certitudinum librum, & cessabit contentio. Hoc ego scio, quod post Alexandrum VIII. sufficit probabilissima. Rursus scio ex eo principio, quod, ut quis bene moraliter operetur, necessaria sit certitudo de speculative veritate objecti, seu de honestate objecti ut est in se, deduci hæresim Janenii, quod Deus impossibilia jubeat; impossibile enim est habere speculativam certitudinem de veritate omnis actus, & objecti ut sunt in se.

Oppones 5. Cum bonâ fide honestatis stat N. formido peccati; ergo notitia obligatorie retrahens à peccato; ergo conscientia peccati. Confirmatur 1. quia conscientia peccati non est nisi notitia manifestans inhonestatem talis objecti: sed quoties adest formido peccati, adest ea notitia: ergo quoties adest formido peccati, adest conscientia peccati. Secundo: Qui timet peccatum, & vult operari, eo ipso formaliter peccat: sed sequens bonam fidem honestatis cum formidine peccati, timet peccatum, & vult operari, immo operatur sequendo eam bonam fidem; ergo eam sequendo peccat formaliter. Tercio, eo ipso quod adest formido peccati, eo ipso peccatum per sui formidinem actu cognoscitur: ergo eo ipso voluntas ponit opus cognoscens ejus malitiam; ergo illud ponendo peccat formaliter, etsi bonâ fide credat esse licitum. Ita P. Eliz.

Sed contra; quia, ut dixi *d. 5. & 6.* ut opus N. elicited sit formaliter illicitum, non satis est, ut re ipsa sit tale, sed necesse est, quod cognoscatur ut tale per notitiam obligatorie retrahentem ab illo, seu per notitiam proponentem debitum omittendi tale opus. Rursus hic docui, quod ut detur notitia obligatorie retrahens, seu conscientia peccati, non satis est, ut apprehendatur malitia, sed necesse, ut non detur iudicium prudens de non malitia; adeoque si cum ea notitia malitiæ detur iudicium certo prudens de non peccato, seu bona fides, eo ipso tunc non dabitur conscientia peccati, seu notitia obligatorie retrahens ab opere. In formâ distinguo antecedens: Imprudens formido peccati, concedo; prudens, nego antecedens, & consequentiam ob dicta.

N. Ad 1. confirm. nego maiorem; nam ad con-

conscientiam peccati non satis est notitia proponens malitiam in tali opere, sed præterea debet non dari iudicium prudens non peccati; in casu autem nostro adest, ut suppono, prudens non peccati iudicium.

N. 239. Ad 2. distinguo maiorem: Qui timet peccatum, & caret omni iudicio prudenti non peccati, peccat formaliter, si operetur, concedo; qui timet peccatum, & habet prudens non peccati iudicium, peccat formaliter, si operetur, nego maiorem; quia talis timor est imprudens.

N. 240. Ad 3. patet: Ut quis peccet, non satis est, ut ponat opus cognitum ut illicitum, sed ita cognitum ut illicitum, ut careat iudicio prudenti, quod sit licitum: in casu autem nostro, etsi apprehendatur malitia, quia tamen habeo prudens de non malitia iudiciū, excludens omnem prudentem, & contemnens eam imprudentem malitiæ apprehensionem, consequenter ponens illud opus iudicatum prudenter licitum, etsi imprudenter apprehensum ut illicitum, non peccat, nec potest formaliter peccare.

N. 241. Dices: Malitia materialis transit in formalem per cognitionem; ergo tunc ponitur opus formaliter illicitum. Distinguo: per cognitionem cum carentiā iudicii prudentis de non malitiā, concedo; per cognitionem iunctam prudenti iudicio de non malitiā, nego antecedens, & consequentiam. Constante ergo tenendum, quod ut detur conscientia peccati, aut cognitio obligatoriē retrahens, aut notitia proponens obligationem omittendi illud opus, aut prudens peccati formido, (sunt enim omnia synonyma) debet semper non dari iudicium prudens de non peccato; quod si hoc detur, eo ipso non dabitur conscientia, nec formido prudens peccati, nec notitia obligatoriē retrahens ab eo opere.

N. 242. Oppones 6. Si bona fides honestatis, aut non peccati est moralis certitudo non peccati, sequitur, quod homo erit non tantum de non peccato, sed etiam de sua justificatione securus, quod est contra Apost. dicentem, *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*; & contra Scripturam sæpe clamantem nos peccare, dum putamus recte agere; & contra Tridentinum sess. 6. cap. 9. 12. 13. & can. 14. & 16. ergo bona fides non peccati, & honestatis non est certitudo moralis, essentialis cum non peccato connexionis, & infallibilis cum peccato oppositionis. Confirmatur ex eodem P. Eliz. lib. 3. qu. 2. §. 4. Qui non potest esse certus, quod digne sumat Eucharistiam, nequit esse certus de non peccato: sed nullus est certus

de digna Eucharistie sumptione; ergo nullus est certus de non peccato. Maior probatur; quia digna Eucharistie sumptio est certitudo non peccati. Hoc argumentum eo magis urget, quod, juxta nos, sit reflexe metaphysicè evidens, quod sequens certò probabilem non possit peccare; si autem reflexe metaphysicè evidens est, quod opus ut elicitum sub bonâ fide honestatis sit formaliter licitum, eo ipso homini erit metaphysicè evidens propria justificatione.

Sed contra; quia totum hoc diluitur per totam, & est ab omnibus solvendum five Probabilistis, five Probabilioristis, five Tutoristis. Quæro enim, an sequens minus, aut magis probabilem, magisque tutam, habeat certitudinem, aut evidentiam, five directam, five reflexam de non peccato, adeoque de propria justificatione? Si affirmant, ergo ad solutionem tenentur. Si negant, contra est; quia Probabilistæ volunt, quod ultimum dictamen conscientie, nempe iudicium reflexum, sit moraliter evidens, aut certum; similiter Tutoristæ, & Probabilistæ conveniunt cum sententiâ ferè omnium Theologorum, quod ultimum dictamen debeat esse certum de non peccato, ut fusi docui d. 18. sess. 4. ergo argumentum contra omnes concludit; immò olet Janlenismum, quatenus probat invincibiliter putantem se non peccare, peccare formaliter: veniunt invincibiliter putans se non peccare est certus de non peccato, vel non est certus de non peccato? Si est certus de non peccato; ergo argumentum non concludit: si non est certus de non peccato; ergo non est de fide, quod sequens errorem invincibilem de non peccato non peccet: & ideo P. Eliz. ut aliàs notavi, aperte docuit accidere posse, ut formaliter peccet, qui cum bonâ fide, immò certitudine morali honestatis operatur, quod non puto sanum.

In formâ nego maiorem quoad utramque partem, & suppono ex Tridentino sess. 6. cap. 9. ut de fide, quod nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum. Hæc Tridentinum contra Hereticos iactantes quemlibet debere fide Divinâ credere se esse iustum coram Deo; hoc tamen non tollit, quin homo habere possit certitudinē quendam conjecturalem, quæ in multis est satis modica, quatenus lapsi in mortale probabiliter sibi suadent se esse satis dispositos ad recipienda Sacramenta mortuorum, & exinde arguunt se esse in gratiâ. Hoc certum, quod in viris eximie virtutis possunt adeo augeri conjecturæ, ut habeant certitudinem moralem.

Herine. moralem. Vide Herincx tom. 2. d. 5. de *justif.*
qu. 6. per totam.

N. Hoc posito, nego iterum utramque par-
tem. Primam nego, quia etsi homo eviden-
ter metaphysicè reflexè sciat se non peccare
sequendo iudicium prudens de non peccato,
non ideo scit, se nullum per opera præce-
dentia commississe peccatum; ad summum
scit se nunc ponendo tale opus sub iudicio
prudenti de non peccato, non peccare; non
autem scit se nullum habere peccatum. Se-
cundam nego; quia si non scit se non habere
peccatum, multo minus scit se habere gra-
tiam habitualement. Si ergo nec evidentiam,
nec certitudinem habet de suâ innocentia,
quæ præter carentiam peccati in tali opere
includit carentiam omnis culpæ mortalis
sibi notæ, & ignotæ, multo minus scire po-
test se esse in gratiâ, quæ præsupponit om-
nis culpæ mortalis carentiam: ergo etsi
homo sit reflexè metaphysicè certus specu-
lative de suo non peccato in tali opere, non
ideo est certus de suâ omnimodâ innocentia,
& multo minus de suâ justificatione.

N. Ratio est; quia, ut sit metaphysicè certus
de suâ innocentia, debet esse metaphysicè
certus, quod omnia sua opera elicitâ fuerint
sub iudicio prudenti de non peccato, seu sub
bonâ fide non peccati, ita ut numquam pec-
caverit: aut si peccavit, debet esse meta-
physicè certus se perfectam habuisse contri-
tionem, aut attritionem cum Sacramento
Pœnitentiæ, aut Baptismi, quæ pendent ab
intentione Ministrum. Quis enim est meta-
physicè certus, quod perfectam contriti-
onem elicerit, aut quod Sacramenta mor-
tuorum, pendentia ab alienâ intentione, &
iurisdictione omnino ignotâ, ritè susceperit?
Hinc acutè, & exquisitè ad rem nostram
dixit Apostolus, se nullius peccati esse con-
scium, non tamen per non conscientiam
peccati esse justificatum, dividens carentiam
peccati à justificatione, & asserens primum,
& negans secundum: quomodo igitur Ad-
versarius ex non conscientia peccati infert
scientiam justificationis? præcipuè cum vix
accidere possit sine specialissimâ Dei assi-
stentia, ut quis sit metaphysicè certus, quod
in nullo totius vitæ suæ opere peccaverit,
immo semper sub iudicio prudenti non pec-
cati, aut bona fide honestatis operatus fuerit.
Quin toto hoc gratis dato, non erit meta-
physicè certus de suâ justificatione, & quod
elicerit actum supernaturaliter honestum,
qualis necessarius est, ut quis intra, aut ex-
tra Sacramentum justificetur, etsi esset me-
taphysicè certus se eliciisse actum hone-
stum. Ad ultimum dico nullibi Scripturam

docere, quod homo sciens se non peccare,
peccet formaliter, immò Scriptura, & Fi-
des docent oppositum, ut latè dixi d. 5. & 6.
omne enim peccatum debet esse liberum,
adeoque cognitum, vel in se, vel in sui
causâ.

Ad confirm. dico, quod ut quis *dignè*, id N.
est, sine peccato sacrilegii, Eucharistiam
sumat, satis est, ut invincibiliter putet se
esse in gratiâ; per hoc autem, quod invin-
cibiliter putet se esse in gratiâ, non ideo est
in gratiâ; ergo per hoc quod certus sit se
dignè, seu sine novo peccato Eucharistiam
sumere, non ideo certus est se esse in gratiâ,
ut benè P. Moya tom. 2. qu. 9. n. 32. & nos
supra *sect. 2.* Aliud igitur est certitudo de
non peccato, aliud de statu gratiæ: invin-
cibiliter putans se esse in gratiâ, est certus se
non peccare sumendo Eucharistiam, non
tamen est certus de gratiâ. Addo, contra
aliquos Modernos facilantes nimia liberta-
te quotidianam Eucharistiæ sumptionem
respectu omnium, quatenus supponunt, ut
quis quotidie *dignè* communice, satis esse
non conscientiam peccati gravis; contra
quos disertè agunt G. de Lugo, P. Moya, C. de
P. Dicast. P. Carden. tom. 3. exponens au-
team Innocentii XI. Bullam de Communio-
ne quotidiana. Quod idem præstat P. Mu-
nieſſa d. 32. de Eucharist. *sect. 3.* eandem
exponens; Duardus, qui etsi Bullam non
exponat, immò asserat utilius esse quotidie
communicare, quàm non communicare,
plures tamen præter non conscientiam pec-
cati gravis requirit dispositiones, ut docet
d. 2. *sect. 3. n. 5. in §. Secundum capitis, Omnis*
utriusque sexus. Idem sentit Caram. lib. 3. *Caram.*
Fundamento 67. num. 34. 83. asserens ei, qui
anno integro nullum commisit mortale,
permitti posse quotidianam Communio-
nem; immò laico, qui heri *dignè* commu-
nicavit, etsi totâ die nil boni, aut mali ege-
rit, permitti potest hodie Comm.rio. Sed
hoc non placet; puto enim positivam re-
quiri dispositionem, & ideo S. Aug. in lib.
de Ecclesiæ Dogmatibus vult, ut commu-
nicaturus satisfaciât lacrymis, & orationibus
extra confessionem pro peccatis venialibus;
hæc enim si habitualia sint, aliquo modo
Communione impediunt: immò P. Lay-
man lib. 5. tr. 4. cap. 6. n. 5. dixit esse sacri-
legium veniale accedere ad Eucharistiam
cum veniali; quod tamen non assero. Qua-
re iudico, quod ut quis quotidie communi-
cet, non satis sit, ut careat omni culpâ mor-
tali, sed præterea necessariam esse ex præ-
cepto, & tanti Sacramenti excellentiâ ali-
quam dispositionem: & ideo Innocentius
Inn. XI.
loquens

Apost.
P. Eliz.

S. Aug.

P. Laym.

Inn. XI.

loquens de Monialibus dicit: *Si quæ verò tali puritate mentis emineant, & tali fervore spiritus incalcescant, ut dignæ quotidianâ Communionem videantur, hoc illis à Superioribus permittatur.* Ergo ex mente Pontificis præter non peccatum mortale, requiritur ad Communionem quotidianam aliqua dispositio.

N. 248. Dices: Implicat, ut iudicium de honestate moraliter tantum certum, sit eo ipso metaphysicè certum de eadem: ergo non est metaphysicè certum, quod sequens iudicium certo prudens de honestate, non possit peccare. Confirmatur: Quod est tantum probabile, non est certum: ergo cum sit tantum probabile, picturam die festo licere, non sum metaphysicè certus, quod pingendo die festo non peccem.

N. 249. Sed contra retorqueo tum contra conscientiam probabiliorē, tum contra conscientiam dictamen moraliter evidens: ergo si argumentum tenet, sola conscientia metaphysicè evidens de non peccato erit moraliter certa; nam retentâ eadem formâ, ita arguo: Non potest esse metaphysicè certum id, cuius oppositum est probabile; oppositum probabilioris est probabile; & oppositum moraliter evidens est contingens; immo oppositum ejus, cuius habeo invincibilem ignorantiam, est probabile, & contingens: ergo sequendo opinionem probabiliorē, aut moraliter evidentem, non sum metaphysicè, nec catholicè reflexè certus me non peccare.

N. 250. Purum igitur sophisma confundens objectum directum cum objecto reflexo, & promensurâ certitudinis, quam habet actus directus, taxare certitudinem actus reflexi: quo modo in simili, ut dixi *scilicet* 1. taxare quis vellet veritatem actus reflexi per veritatem actus directi; potest enim actus directus esse hæresis, & actus reflexus, docens eum esse refutatum, esse actus fidei Divinæ: ergo potest etiam actus directus esse tantum probabilis, & certus uno certitudinis genere; reflexus autem potest esse evidens, & certus non tantum diversâ specie, sed diversâ genere certitudinis. Ita accidit in casu nostro, in quo factus directus, seu opinio probabilis est tantum certa certitudine practica, seu prudentis ad non peccatum adhesionis; non autem certitudine morali speculative.

N. 251. Quare in nostro casu objectum, quod opinio purè probabilis affirmat, est tantum probabile; attamen est metaphysicè evidens certum, quod idem actus, quem certo probabiliter honestum iudico, (non dico

certo honestum, sed certo probabiliter honestum) non possit esse peccatum, ut elicitur sub eo iudicio prudenti honestatis. Rursus est tantum certo probabile licere eum actum; adhuc tamen est metaphysicè evidens, quod idem actus ut elicitus sub eâ bonâ fide sit licitus: hinc est, quod licet sit tantum certo probabile picturam die festo licere; attamen non est purè probabile, sed est metaphysicè evidens, quod sit licita volitio pingendi die festo, ut elicitâ sub iudicio prudenti de ejus licentiâ.

Distinguendum igitur acutè est inter objectum conscientie specificativè; & objectum conscientie reduplicativè sumptum, seu ut subitans iudicio de honestate certo certitudine prudentis ad honestatem adhesionis, ut dixi *d. 5. & 6.* de objecto ut substantia errori invincibili. Volito picturæ, quæ est objectum conscientie dictantis esse licitam, est certo probabiliter licita: ergo ea volitio est certo honesta certitudine morali practica, seu prudentis ad honestatem adhesionis; non autem est metaphysicè evidens, immo nec speculative moraliter evidens est, quod ea volitio picturæ sit licita; attamen eadem volitio picturæ, ut elicitâ sub eodem iudicio certo probabilis, est metaphysicè infallibiliter speculative evidens, quod sit licita: eo modo, quo sepe salutum est, quod opus elicitum sub errore invincibili sit licitum; est tamen metaphysicè evidens, quod idem opus ut elicitum sub invincibili errore de licentiâ sit licitum; & metaphysicè repugnat, ut sit formaliter illicitum opus ut positum sub errore invincibili de ejus licentiâ; etsi in sensu diviso ab eo errore possit esse formaliter illicitum. In formâ, si de eodem iudicio sit sermo, concedo antecedens; si de reflexo supponitur aliud reflexum, nego antecedens, & consequentiam.

Ad confirm. concessio antecedenti, distinguo consequens: est tantum probabile actionem A, non esse peccatum, ut divinum à iudicio certo probabili de non peccato, concedo; est tantum probabile actionem A, non esse peccatum, ut substantem iudicio certo probabili de non peccato, nego consequentiam; hoc enim est metaphysicè certum, & speculative evidens, non quidem evidentiâ directâ actionis, sed evidentiâ reflexâ; est enim metaphysicè evidens, quod actio ut elicitâ sub iudicio certo probabili de non peccato nequeat esse peccatum. Breviter: aliud est, *Est tantum probabile hoc opus non esse peccatum*; aliud est, *Est tantum probabiliter honestum hoc opus ut elicitum sub bonâ fide non peccatum*.

est non esse peccatum. Primum est verum, secundum falsum: primum est objectum actus directi, seu ipsius opinionis certo pure tantum probabilis; secundum est objectum actus reflexi supra eam probabilitatem. Hæc quæ dixi, quod sit metaphysicè evidens non esse peccatum opus ut elicitedum sub iudicio certo probabili, aut probabiliori de non peccato, ad abundantiam dicta sunt.

§. III.

Eo quia probabilitas non potest esse regula.

SUMMARIUM.

Certitudo speculativa oritur ab evidentia, aut supernaturalitate; non ita practica, n. 254. 255.

Quid certitudo objectiva, quid formalis; quid formalis firma adhesionis speculative; quid firma adhesionis affectivæ; quid certitudo formalis practica? n. 255.

Arguit P. Thyrs. formidinem ortam ex iudicio minus probabili esse prudentem, n. 256.

Nego; cur? n. 257.

Falsum, quod omnis probabilior sit speculative moraliter certa, aut evidens. Cur? ib.

Obiectio: quia habens opinionem probabilem non habet nisi probabilitatem, n. 258.

Mihi certum quod quis potest esse certus de honestate formalis sui actus, etsi non sit certus de materiali. Constat in hoc actus, Deipara est sine labe concepta, n. 259.

Et in obediendo, ib.

Ut licite operer, satis certitudo de honestate formalis actus, non de materiali eiusdem, ib.

Arguit P. Eliz. quia cum probabilitas conveniat utrique contradictorio, non potest esse regula, quia est indifferens ad legem, & non legem; immo magis est ad non legem, quam ad legem, quomodo horologium magis discordans motui solis non est regula, n. 260.

Ejus contradictio, n. 261.

Solvenda ab omni Catholico obiectio, ib.

Lex æterna est prima regula objectiva actuum humanorum; ratio autem est regula formalis proxima eam applicans, n. 262.

Probabile potest esse in mente, vel subjective, vel objective, ib.

Probabile directum quid habeat pro objecto; & quid probabile reflexum? ib.

Lex æterna non solum ut est in se, sed etiam ut in mente, est regula objectiva, n. 263.

Opinio probabilis subordinatur legi Dei, sive ut hæc est in re, sive ut in mente, n. 264.

Ratio probabilis concreta per hoc, aut illud iudicium, non est indifferens ad legem, & non legem, etsi abstracta sit indifferens, n. 265.

Explico, ib.

Tom. III,

Falsum quod qualibet probabilior se habeat magis ad verum, n. 266.

Minus probabilis etsi videatur magis falsa, non ideo est talis, ib.

Immo relative ad suum objectum non se habet nisi ad verum, nullatenus ad falsum, ib.

Paritas horologii inutilis; cur? n. 267.

Arguit Palanco moralem certitudinem haberi non posse per æquæ, aut minus probabile, num. 268.

Dico nullam certitudinem de honestate objectivâ esse necessariam, ut licite operer, n. 269.

Moralis certitudo de honestate formalis est insita cuicunque iudicio certo probabili de honestate objectivâ. Cur? ib.

Oppones 7. Opinio certo probabilis N. practica est, juxta nos, moraliter certa de non peccato; ergo est moraliter evidens de non peccato. Consequentia probatur; quia certitudo oritur ex evidentia, aut supernaturalitate; sed in opinione probabilis non oritur à supernaturalitate; ergo ab evidentia.

Resp. certitudinem speculativam oriri ab N. evidentia, aut supernaturalitate; practicam autem non oriri necessario ab alterutra: sed certitudo moralis, quam damus cuilibet opinioni practicæ certo probabili, non est certitudo moralis speculativa, sed practica; ergo non oritur ab evidentia, aut supernaturalitate. Ratio est; quia plures sunt species, immo genera certitudinis, ut dixi in tract. de Fide; alia objectiva, de qua nihil in præfenti; alia formalis conveniens intellectui, quæ non est nisi determinatio intellectus ad verum, ut dixi d. 18. sect. 2. quæ certitudo formalis subdividitur in plures species: alia enim est certitudo formalis firmæ adhesionis purè speculative, vel purè intellectualis, vel eminentis veritatis; ita enim indifferenter loquuntur Alensis, Scotus, D. Bonav. & alii antiqui: alia est certitudo firmæ adhesionis affectivæ, vel pietatis, vel conscientiæ; ita enim iidem Antiqui loquuntur, & tribui solet actui fidei Divinæ: ita etiam alia est certitudo formalis practica, quæ non est nisi connexio talis actus cum regulis morum, seu essentialis, & intrinseca determinatio iudicii etsi tantum probabilis cum regulis morum, quæ certitudo non oritur ab evidentia, sed ab intrinseca, ut nobis apparet actus, cum regulis morum connexione, ita ut illis sit in dirigendo ad opus essentialiter conformis.

Oppones 8. ex P.D. Thyrs. diff. 10. n. 90. N. quod formido subsequens assensum fundatum in motivo minus, aut æquæ verisimili, P. Thyrs.

M

fit